

**Satakunnan
hyvinvointialue**

TOIMINTAOHJE LASTENSUOJELUN PERHEHOITON

Satakunnan hyvinvointialue 1.9.2023 alkaen

Sisällys

1. JOHDANTO.....	2
2. TOIMEKSIANTOSOPIMUKSEEN PERUSTUVA PERHEHOITO	3
3. PERHEHOIDON HOITOPALKKIO	5
4. KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN.....	8
4.1. Käynnistämiskorvaus	9
4.2. Lapsen ja nuoren käyttövara	10
5. ERIKSEEN KORVATTAVAT KULUT	10
5.1. Hoidossa oleva lapsen tai nuoren opiskelukustannukset.....	11
5.2. Perhehoidossa olevan lapsen tai nuoren harrastuskustannukset	11
5.3. Lapsen tai nuoren muut erikseen korvattavat kulut	11
5.4. Matkakustannukset	12
5.5. Lomamatkakulut.....	12
5.6. Terveydenhoitokulut.....	12
6. LAPSILISÄ.....	13
7. KELAN MYÖNTÄMÄT TUET	13
8. PERHEHOITAJAN VAPAA	13
9. PERHEHOITAJAN TUKI	14
10. PERHEKODIN HYVÄKSYMINEN JA VALVONTA.....	15
10.1. Rikosrekisteriote	16
10.2. Vakuutus	16
11. PERHEHOITAJAN VELVOITTEET JA ILMOITUSVELVOLLISUUS	17
12. TOIMEKSIANTOSOPIMUKSEN IRTISANOMINEN JA PURKAMINEN	18

1. JOHDANTO

Tämä lastensuojelun perhehoidon toimintaohje on laadittu Satakunnan hyvinvointialueen lastensuojelun perhehoidon parissa työskenteleville ja perhehoitajille. Toimintaohje on julkinen asiakirja, joka on linjassa voimassa olevan lainsäädännön kanssa ja täydentää sen soveltamista. Toimintaohjeen tavoitteena on tukea laadukasta lastensuojelun perhehoidon toteuttamista Satakunnan hyvinvointialueella ja siinä kuvataan, miten hyvinvointialue järjestää, toteuttaa, ohjaa ja valvoo lastensuojelun perhehoitoa.

Lastensuojelun perhehoitoa annetaan lapselle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita käyttäen, ja jonka ei katsota olevan laitoshoidon tarpeessa.

Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. Toimintaohje antaa tietoa molemmille sopijaosapuolille sekä toimii oppaana, mikä tukee ja auttaa perhehoidon kokonaisuuden järjestämiseen liittyvissä asioissa. Toimintaohje on toimeksiantosopimuksen liite, mikä sitoo sopimuksen osapuolia. Toimeksiantosopimuksen liitteenä osana tätä toimintaohjetta on lisäksi Huostaanotetun lapsen huolto- opas (2023).

Toimeksiantosopimus on asiakirja, jolla Satakunnan hyvinvointialue siirtää julkisen hallintotehtävän eli lapsen hoidon ja kasvatuksen perhehoitajalle. Se on perhehoitajan ja hyvinvointialueen välinen sopimus, joka tulee tehdä ennen sijoitusta. Perhehoitoa ohjaavat Suomessa mm. seuraavat lait ja sopimukset:

- Perhehoitolaki (20.3.2015/263)
- Lastensuojelulaki (13.4.2007/417)
- Sosiaalihuoltolaki (30.12.2014/1301)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (22.9.2000/812)
- Laki lasten huollosta ja tapaamisoikeudesta (8.3.1983/361)
- Laki rikostaustan selvittämisestä (14.6.2002/504)
- Lapsen oikeuksien sopimus
- Lastensuojelun laatusuositus, STM 2019:8
- Lastensuojelun perhehoidon järjestäminen. Suositukset perhehoidon toimintaohjeiden sisällöiksi, THL 6_2021
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999
- Sosiaalihuoltoasetus (8.5.1992/419)

2. TOIMEKSIANTOSOPIMUKSEEN PERUSTUVA PERHEHOITO

Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa hyvinvointialue tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Toimeksiantosopimus on asiakirja, jossa perhehoitaja ja sijoittava hyvinvointialue sopivat perhehoitoon liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Tämä perhehoitomuoto edellyttää hoitajan asumista samassa kodissa ja samassa taloudessa sijoitetun lapsen kanssa. Säädös on muotoiltu yksikössä: siinä puhutaan perhehoitajasta. Perhehoitajana voi toimia ennakkovalmennuksen hyväksytyksi käynyt pariskunta, toinen heistä tai yksin asuva aikuinen. Tavoitteena on, että yhdessä asuva aikuinen pariskunta toimii perhehoitajana yhdessä.

Satakunnan hyvinvointialue tekee perhehoitajan kanssa perhehoidon toimeksiantosopimuksen, jolla sovitaan perhehoidon järjestämisestä. Toimeksiantosopimus valmistellaan ja osaltaan allekirjoitetaan Satakunnan hyvinvointialueella ja perhehoitaja/perhehoitajat allekirjoittavat sopimuksen. Lähtökohtaisesti jokaisen uuden sijoituksen ensimmäinen toimeksiantosopimus tehdään neuvotellen.

Samalla perhehoitajille siirtyy julkinen hallintotehtävä, joka sisältää vastuun lapsen arkipäivän hoidosta, kasvatuksesta ja huolenpidosta asiakassuunnitelman ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän muun ohjauksen ja päätösten mukaisesti.

Sopimuksen osapuolia sitoo perhehoitolaki (263/2015) ja sen jälkeen lakiin tulleet muutokset, jotka määrittelevät tarkemmin perhehoitajana toimimisen edellytykset.

Sijoitetun ja huostaanotetun lapsen asioista vastaa Satakunnan hyvinvointialueella sijaishuollon sosiaalityöntekijä. Perhehoitajan vastuutyöntekijänä toimii sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja.

Perhehoidon toimeksiantosopimus päättyy ilman irtisanomista, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Jälkihuollon tarpeen jatkuessa perhehoidossa, jälkihuollosta tehdään oma toimeksiantosopimus. Sopimus voi olla voimassa enintään 25 ikävuoteen saakka oikeustoimikelpoisen nuoren tai edunvalvojan suostumuksella.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt ei ole työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa Satakunnan hyvinvointialueeseen. Perhehoitajan eläketurva määräytyy perhehoitolain mukaisesti.

Toimeksiantosopimuksen mukaisia palkkioita voidaan perhehoidon aikana muuttaa perhehoidon ehtojen/tilanteen muuttuessa ilman, että tehdään uutta sopimusta. Tällaisia ovat mm lapsen iän mukaan muuttuvat korvaukset ja indeksikorotukset. Lähtökohta muutoksen tekemiselle on tämä toimintaohje sekä sopimusosapuolten yhteinen neuvottelu.

Perhehoidon hoitopalkkioiden ja kulukorvausten euromääräiset summat on määritetty "Satakunnan hyvinvointialueen maksamat palkkiot ja korvaukset palveluista 1.1.2023 alkaen" -liitteessä.

Perhehoitoa voidaan toteuttaa lyhytaikaisena tai pitkäaikaisena perhehoitona tai erityisen tuen perhehoitona. Lyhytaikaisessa perhehoidossa käytännöt ovat osittain erilaiset, eivätkä kaikki tämän toimintaohjeen käytännöt koske lyhytaikaista perhehoitoa. Lyhytaikaisen perhehoidon toimintaohje laaditaan erikseen.

2.1 Perhehoito

Perhehoidossa hoidettavien lasten enimmäislukumäärä on neljä lasta. Tähän enimmäismäärään lasketaan hoitajan alle kouluikäiset ja erityistä hoitoa tarvitsevat lapset/nuoret. Pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoitetaan huostaanotettu lapsi tai jälkihuollossa oleva nuori suunnitelmallisesti. Lapsen sijoitus voi kestää aikuisikään saakka tai lapsi saattaa palata biologisten vanhempien luokse kotitilanteen korjaututtua. Jälkihuollossa oleva täysi-ikäinen voi asua perhehoidossa maks. 25-vuotiaaksi. Pitkäaikainen perhehoitaja on saanut ennen tehtävään ryhtymistä perhehoitajille suunnatun PRIDE-valmennuksen. Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikössä valmennetaan perhehoitajat ja Satakunnan hyvinvointialue hyväksyy perhehoitajan tehtävänsä perhehoidon toimeksiantosopimuksella. Läheissijoituksessa perhehoitaja on velvoitettu valmennukseen vuoden kuluessa sijoituksen alkamisen jälkeen, ellei valmennusta ole jo käyty.

2.2 Erityisen tuen perhehoito

Erityisen tuen perhehoito on tarkoitettu pitkäaikaisiin sijoituksiin ja se on kohdennettu ensisijaisesti sellaisiin lasten ja nuorten sijoituksiin, joissa olisi laitossijoituksen sijasta vielä mahdollisuus tehdä sijoitus perhehoitoon. Erityisen tuen perhehoito on siis vaihtoehto laitoshoidolle.

Toisella vanhemmalla tulee olla ammatillinen, vähintään toisen asteen sosiaali-, terveys- tai kasvatusalun koulutusta, pidempiaikaista kokemusta sijaisvanhempana toimimisesta tai kokemusta lasten laitoshoidosta. Tapauskohtaisesti (esim. sisarukset) voidaan poiketa sijoitettujen lasten lukumäärästä, jos perheeseen aiemmin sijoitettujen tilanne sen sallii. Sijaisperheessä voi olla myös yksittäisiä erityisen tuen perhehoidon paikkoja. Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö hyväksyy erityisen tuen sijaisperheet tehtävänsä, myös yksittäisen paikan osalta.

Erityisen tuen perhehoitajalta edellytetään PRIDE-ennakkovalmennuksen lisäksi riittävää kokemusta sijaisvanhemmuudesta tai lastensuojelutyöstä sekä hänen tulee olla henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella sopiva antamaan erityisesti tuettua perhehoitoa. Toisen vanhemman edellytetään olevan lähtökohtaisesti kokoaikaisesti kotona. Erityisen tuen perhehoito on toimeksiantosopimussuhteista. Poikkeuksena tavanomaiseen perhehoitoon on pidempi irtisanomisaika, kolme kuukautta. Se ei ole luvanvaraista toisin kuin ammatillinen perhehoito.

3. PERHEHOIDON HOITOPALKKIO

Perhehoitajien hoitopalkkio perustuu lapsen hoitoon ja hoidon vaativuuteen. Hoitopalkkio maksetaan lapsen pääsääntöiselle perhehoitajalle. Satakunnan hyvinvointialueella on käytössä ikään perustuva palkkiomaksu- ja kulukorvausohjeistus, ks. liite. Palkkioita ja korvauksia tarkistetaan voimassa olevien valtakunnallisten ohjeiden ja lainsäädännön perusteella sekä Satakunnan hyvinvointialueen ohjeistuksen mukaan vuosittain. Toimeksiantosopimusta tarkistetaan myös hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi, tai kun sen tarkistamiseen on muutoin aihetta.

Perhehoitajan tulee toimittaa verottajalta pyydetty perhehoitajan verokortti Sarastialle. Perhehoitajan tulee itse tarkistaa perhehoidon palkkioiden ja kulukorvausten vaikutus verotukseensa verottajalta (vero.fi/perhehoitajan-verotus). Hoitopalkkio vaikuttaa perhehoitajan etuuksiin (esim. Kela, eläkkeet, työmarkkinatuki) ja voi estää niiden saannin. Perhehoitaja on velvollinen itse selvittämään perhehoitajan palkkion vaikutukset saamiinsa etuuksiin ja hän vastaa niistä (ks. esim. www.kela.fi, www.vero.fi). Toimeksiantosopimukseen tulee pankkitilinumero ja tilinumeromuutoksista perhehoitajan on ilmoitettava sekä Sarastialle että perhehoitajan vastuutyöntekijälle.

Kotona lapsen hoidosta maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Hoitopalkkiota voidaan korottaa hoidon vaativuuden takia. Lapsen kasvuun liittyvät normaalien kehityskriisien aiheuttama vaativuus ei ole peruste korotettuun hoitopalkkioon. Työssäkäyvän ja lasta kokoaikaisesti kotona hoitavan hoitopalkkiot ovat eri suuruiset eli työssäkäyvän hoitopalkkio on lähtökohtaisesti pienempi.

Sijoituksen alussa ja lapsen tarpeen johdosta ansiotyöstä tilapäisesti kotiin jäävän perhehoitajan (työloma, virkavapaa tai yritystoiminta) on mahdollista saada ylimääräistä ansionmenetykskorvausta enintään 2. korotuksen mukaisesti 1–12 kuukauden ajan. Lapsen sairastuessa, aloittaessa koulun tai muun lapsen tarpeen johdosta ansiotyöstä poisjääminen tilapäisesti lapsen hoidon järjestämiseksi, on perhehoitajalla mahdollisuus saada ansiomenetykskorvausta 2. korotuksen mukaisesti. Mikäli perhehoitajalla on useampia sijoituksia, maksetaan korvaus vain yhdestä lapsesta. Jos perhehoitaja jää edellä mainituista syistä osa-aikaisesti työskentelemään niin ansiomenetykskorvausta maksetaan enintään I korotusluokan mukaisesti. (+ kotona olevan hoitopalkkio).

Mikäli lapsen sijoitus lyhytaikaisessa perhehoidossa muuttuu pitkäaikaiseksi sijoitukseksi, tehdään sijaisperheen kanssa uusi toimeksiantosopimus pitkäaikaisen perhehoidon käytäntöjen mukaisesti ja päivystystoimeksiantosopimus päättyy. Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa perhehoitajan vastuutyöntekijälle siirtymisestään työelämään kodin ulkopuolelle tai muutoksista lapsen hoidon järjestämisessä sekä muutoksista toimintakyvyssään huolehtia perhehoitajan tehtävästä (mm. sairastuminen, erotilanne).

Työssäkäyvän perhehoitajan jäädessä ansiotyöstään pitkälle sairauslomalle ja näin kotiin, perhehoitajalle maksetaan kotona olevan perhehoitajan palkkio. Tilannetta arvioidaan ja huomioidaan palkkiossa kuitenkin vasta, kun sairauslomaa on jatkunut yhtäjaksoisesti kaksi kuukautta. (Tältä ajalta keskimäärin moni työntekijä saa vielä palkkaa.) Tämä edellyttää sitä, että perhehoitaja on sairaudesta huolimatta kykenevä hoitamaan perhehoitajan tehtävät. Tällainen palkkioluokan muutos on voimassa siihen asti, kun perhehoitaja palaa jälleen ansiotyöhönsä.

Lapsen kokoaikainen perhehoito (= kotona hoitava) on kyseessä silloin, kun perhehoitaja hoitaa lasta kotona täysipäiväisesti eikä ole ansiotyössä tai opiskelemassa kodin ulkopuolella. Kokoaikaiseksi perhehoidoksi voidaan lukea myös tilanne, jossa perhehoitaja on osa-aikaisesti palkkatyössä tai opiskelemassa kodin ulkopuolella niin, että työ/opiskeluaika on max. 50 % tai max. 11 työpäivää/kk kokopäiväistä työtä.

Varhaiskasvatuksen tarve ja perusteet arvioidaan aina lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Lapsen varhaiskasvatuksessa olo ei automaattisesti määritä perhehoitajan hoitopalkkiota/kokoaikaisuutta.

Hoitopalkkio hoidon keskeytyessä perhehoitajasta johtuvasta syystä: (esim. sairausloma)

Perhehoitajan jäädessä sairauslomalle perhehoitajan tehtävästä ja kun lapsen hoidon järjestämiseksi tehdään muita sijaishoitojärjestelyjä, palkkio maksetaan vähintään sairauspäivärahan karenssiajalta. Pidemmän sairausloman aikana perhehoitajan tehtävästä voidaan palkkio em. ylittävältä ajalta maksaa kokonaan tai osittain siitä riippuen, onko perhehoitaja kuitenkin hoidettavien kanssa ja osittain käytettävissä vai onko sijaishoito pitänyt järjestää esim. perhehoitajan kodin ulkopuolella.

Perhehoitajan pyytäessä määräajaksi vapautusta perhehoitajan tehtävästä erityisillä ja hyvinvointialueen tarkan harkinnan pohjalta hyväksymillä perusteilla lapsen etu huomioon ottaen, palkkiota ei makseta. Tämä asia ei koske lakisääteisiä vapaita eikä sellaisia vapaita, jotka on sovittu perhehoitajan tueksi. Lapsen sijaishoidosta tällaiselle ajalle on sovittava hyvinvointialueen kanssa.

Hoitopalkkio hoidon keskeytyessä hoidettavasta johtuvasta syystä:
(hoidettavan sairaalajakso, laitoshoidonjakso, vaihto-oppilaana ulkomailla, työharjoittelu toisella paikkakunnalla)

Perhehoidon keskeytyessä palkkiota voidaan pienentää keskeytyksen ajaksi yksilöllisen harkinnan mukaan. Lapsen alle yhden kuukauden sairaalahoito tai muu sovittu oleskelu muualla kuin perhehoito perheessä ei vähennä palkkiota. Palkkio voidaan vähentää korkeintaan lakisääteiseen minimiin.

Erityisen tuen perhehoidon palkkio:

Erityisen tuen perhehoidon palkkio on suurempi kuin tavanomaisen perhehoidon palkkio, koska perhehoitajalta edellytetään kokoaikaista kotona olemista, ammatillista koulutusta ja kokemusta perhehoitajuudesta tai lastensuojelutyöstä.

Alennettu hoitopalkkio:

Perhehoitajan pyynnöstä hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös vähimmäismäärää pienempänä. Perhehoitaja voi myös kieltäytyä hoitopalkkiosta.

Jälkihuollon palkkio:

Voidaan maksaa yksilökohtaiseen harkintaan perustuen 18–24-vuotiaasta nuoresta, joka asuu kokoaikaisesti perheessä. Palkkio voidaan maksaa myös, jos erityistä huolenpitoa vaativa nuori asuu viikot oppilaitoksessa tai harjoittelee itsenäistä asumista. Jälkihuollon palkkion suuruus määritellään yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen työntekijän ja perhehoitajan kanssa. Jälkihuollon ohjaus ja siitä sovittu palkkion maksu päättyy viimeistään nuoren täyttäessä 25 vuotta ja lastensuojelun jälkihuoltovelvoitteen päättyessä.

Korotettu hoitopalkkio:

Hoitopalkkiota voidaan korottaa lapsen/nuoren vaikeahoitoisuuden vuoksi.

Kelan myöntämää vammaistukea ei makseta perhehoitajalle, mutta se voidaan viranhaltijan harkinnan mukaan huomioida hoitopalkkiota korottavana tekijänä.

Kun lapsi saa Kelan vammaistukea, peritään vammaistuki hyvinvointialueelle (AML 14 §). Vammaistuesta 60 % hyvinvointialue perii hoidonkorvaukseksi ja 40 % siirretään nuoren itsenäistymisvaroihin. Kun lapselle maksetaan Kelan vammaistukea, toimitettua Kelan päätöstä vastaan korotetaan hoitopalkkiota korvaustaulukon mukaisesti, ellei hoitoisuutta ole jo huomioitu hoitopalkkion korotuksella.

Lapsen hoidon erityisen vaativuuden perusteella voidaan perhehoitajalle maksaa korotusta alla olevien korotusten mukaisesti.

Korotus 1. palkkio maksetaan Kelan perusvammaistuen päätöksellä tai kun lapsen tilanteen tunteva lastensuojelun työntekijä arvioi korotuksen olevan aiheellinen lapsen tilanteen ja/tai muiden kuormittavien olosuhteiden johdosta (esim. lähiverkoston kanssa tehtävä yhteistyö erittäin haasteellista).

Korotus 2. palkkio maksetaan Kelan korotettu- tai ylin vammaistuki -päätöksellä. Vaihtoehtoisesti tämän korotuksen saa lastensuojelun työntekijän tai muun asiantuntijan tai asiantuntijaryhmän lausunnon mukaan, kun lapsi on erittäin vaikeahoitoinen.

Korotusperusteinen palkkio tarkastetaan tarvittaessa, mikäli kriteerit, joilla hoitopalkkio on määrätty, ovat muuttuneet. Korotuksen myöntämisen

yhteydessä tai sen poistamisen yhteydessä uusitaan perhehoidon toimeksiantosopimus palkkion osalta perhehoitajan ja hyvinvointialueen edustajan kesken neuvotellen. Korotus maksetaan sopimuksen perusteella takautuvana korkeintaan puolelta vuodelta.

Kelan työkyvyttömyyseläkettä saavan nuoren hoitotuesta korotus perhehoidon palkkioon tehdään vastaavasti. Kuntoutusraha peritään Satakunnan hyvinvointialueelle ja siitä voidaan lastensuojelun työntekijän päätöksellä maksaa opintorahan suuruista avustusta lapselle.

4. KUSTANNUSTEN KORVAAMINEN

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan todellisten kustannusten mukainen korvaus (kulukorvaus). Perhehoitajan tulee ilmoittaa välittömästi esim. palkkioiden ja kulukorvauksien maksuperusteissa tapahtuneet muutokset ja välittömästi lapsen hoitoon liittyvät muutokset. Väärin maksuperustein maksetut palkkiot tai kulukorvaukset voidaan periä takautuvasti takaisin.

Kuukausittain maksettavan kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta (jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kiinteistön korjaus, kodin puhtaanapito ja irtaimiston kuluminen), harrastus- ja virkistysmenot, henkilökohtaisista tarpeista (vaatteet, vaatteiden huollon kustannukset, pesuaineet ja hygieniat) ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset menot (omalla autolla ajettujen tavanomaiseen perhehoidon arkeen kuuluvien ajojen matkakustannukset), puhelinmaksut ja vakuutukset sekä ne tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata. Suosituksena on, että perhehoitaja ottaisi laajennetun kotivakuutuksen. Kulukorvaus on kokonaisuudessaan tarkoitettu kohdennettavaksi lapsen tai nuoren kuluihin.

Kuukausittain maksettavaan kulukorvaukseen sisältyvät tavanomaiset perusterveydenhuollon kustannukset, kuten terveyskeskusmaksut, lääkekustannukset infektiosairauksista tms. Erikseen korvataan sairaalamaksut, poliklinikkamaksut, kohtuulliset kustannukset silmälaseista, piilolinssit, hammashoito ja muut ei-tavanomaiseksi luokiteltavat terveydenhuoltomenot. Jatkuvaan lääkitykseen tai isompiin hankintoihin suositellaan käytettäväksi ensisijaisesti maksusitoumusta.

Kulukorvaus voidaan erityisestä syystä maksaa myös säädettyä vähimmäismäärää pienempänä tai suurempana esim. erityisruokavaliosta tai muusta erityisestä syystä aiheutuvat kulut. Mikäli perhehoitaja vastaa nuoren toimeentulosta opiskelupaikkakunnalla, kulukorvausta ei vähennetä, mutta asiasta on tällöin sovittava asiakassuunnitelmassa etukäteen. Jos lapsi on alaikäinen ja hän asuu oppilaitoksessa viikot, niin hänen osaltaan ei vähennetä perhehoidon maksuja.

Kulukorvaus hoidon keskeytyessä perhehoitajasta johtuvasta syystä: (esim. perhehoitajan sairausloma)

Perhehoitajan jäädessä sairauslomalle perhehoitajan tehtävästä ja kun lapsen hoidon järjestämiseksi tehdään muita sijaishoitojärjestelyitä, kulukorvaus maksetaan ensimmäisen kuukauden ajalta kokonaan. Pideämmän sairausloman aikana perhehoitajan tehtävästä voidaan kulukorvaukset em. ylittävältä ajalta maksaa kokonaan tai osittain siitä riippuen, onko sijaishoito järjestetty perhehoitajan luokse vai perhehoitajan kodin ulkopuolella. Kokonaan kulukorvausta ei voida pidättää, vaan on arvioitava lapsen hoidosta aiheutuvia kustannuksia, vaikka hän onkin muualla sijaishoidossa.

Perhehoitajan pyytäessä määräajaksi vapautusta perhehoitajan tehtävästä erityisillä ja hyvinvointialueen tarkan harkinnan pohjalta hyväksymillä perusteilla lapsen etu huomioon ottaen ja kun hyvinvointialue järjestää lapselle sijaishoidon, kulukorvausta voidaan vähentää lakisääteiseen minimiin. Tämä ei koske lakisääteisiä vapaita eikä sellaisia vapaita, jotka on sovittu perhehoitajan tueksi.

Kulukorvaus hoidon keskeytyessä hoidettavasta johtuvasta syystä: (esim. hoidettavan sairaalajakso, laitoshoidojakso, vaihto-oppilaana ulkomailla, työharjoittelu toisella paikkakunnalla)

Perhehoidon keskeytyessä kulukorvausta voidaan pienentää keskeytyksen ajaksi yksilöllisen harkinnan mukaan. Lapsen alle yhden kuukauden vuosittainen sairaalahoito tai muu sovittu oleskelu muualla kuin perhehoitoperheessä ei vähennä kulukorvausta. Kuukauden ylittävän keskeytyksen ajalta voidaan kulukorvausta vähentää enintään lakisääteiseen minimiin.

Täysi ikäisen hoidettavan omien tulojen vaikutus kulukorvaukseen

Mikäli täysi ikäinen hoidettava (jälkihuollon perhehoito) on pitkäaikaisessa, yli kuusi (6) kuukautta kestävässä työsuhteessa, tehdään yksilöllinen suunnitelma siitä, mistä kuluista ja hankinnoista nuori vastaa itse. Tällöin osuus, jolla sovitaan nuoren kattavan omia kulujaan, vähennetään perhehoitajan kulukorvauksista. huomioitavia asioita ovat mm. työmatkakulut, käyttövarat, vaatteet, autokoulumenot ja toimeentulo. Suuntaa antavana apuna voidaan käyttää tilastokeskuksen tutkimusta kotitalouden kulujen jakautumisesta.

4.1. Käynnistämiskorvaus

Perhehoitajalle maksetaan hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvaus. Perhehoitolaki määrittää enimmäismäärän käynnistämiskorvauksesta. Käynnistämiskorvausta voidaan jakaa kunkin sijoituksen ensimmäisen ja toisen vuoden erityyppisiin välttämättömiin hankintoihin. Hankinnoista tulee sopia erikseen lastensuojelun työntekijän kanssa.

Mikäli perhehoito lakkaa ja lapselle on käynnistämiskorvauksella vuoden sisällä hankittu vaatteita, välineitä ja tavaroita, tulee ne luovuttaa edelleen sijoitetun lapsen käyttöön huomioiden hankintojen kuoleentumisajat.

Osana perhehoitajalle maksettavaa käynnistämiskorvausta voidaan korvata perhehoitajan itse maksamat PRIDE-valmennuksen materiaalikustannukset.

4.2. Lapsen ja nuoren käyttövara

Lapselle tai nuorelle maksettava käyttövara sisältyy perhehoitajalle kuukausittain maksettavaan kulukorvaukseen ja perhehoitajan tulee maksaa se lapselle. Lastensuojelulain (15 §) mukaan perhehoitoon sijoitetulle huostaanotetulle alle 15-vuotiaalle lapselle tai nuorelle on annettava hänen omaan käyttöönsä käyttövaroja määrä, joka vastaa hänen yksilöllistä tarvettaan.

Käyttövaroja ei ole tarkoitettu kattamaan lapsen koulunkäyntiä tai harrastuksia, vaan kyse on lapsen taskurahan luonteisista varoista, joiden käytöstä lapsi itse saa päättää. Käyttövarojen määrään ja maksamiseen ei saa vaikuttaa lapsen käyttäytyminen sijaishuollossa.

15 vuotta täyttäneelle nuorelle on annettava käyttövaraa vähintään 1/3 yhdelle lapselle maksettavasta elatustuen määrästä, alle 15-vuotiaille iän mukaisen tarpeen mukaan. Hyvinvointialue suosittelee alle 15-vuotiaille suuntaa antavasti 10-14 -vuotiaalle noin kolmasosa vähemmän kuin 15-vuotiaille lakisääteisesti maksettavasta ja 5 -9 -vuotiaalle kolmasosa vähemmän kuin 10-14 -vuotiaalle suositeltu. Satakunnan hyvinvointialue tarkistaa ja päivittää palkkiot ja korvaukset palveluista vuosittain mm. indeksikorotukset, kts liite.

Alaikäisellä on oikeus itse päättää maksetun käyttövaran käytöstä sen estämättä mitä holhoustoimesta annetussa laissa säädetään. Lapsi saa itse päättää henkilökohtaiseen käyttöön saamistaan käyttövaroista ja opetella itsenäistä rahankäyttöä perhehoitajan tukemana. Perhehoitajan pitää asetuksen nojalla pitää kirjaa lapselle maksetuista käyttövaroista ja lähettää näistä tieto lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle vuosittain. Lastensuojelu antaa lomakkeen käyttövarojen ilmoittamiseen. Tulevaisuudessa lomakkeet on tarkoitus löytyä myös Satakunnan hyvinvointialueen verkkosivuilta.

5. ERIKSEEN KORVATTAVAT KULUT

Kaikista erikseen korvattavista kustannuksista haetaan korvaukset toimittamalla hakemus tähän tarkoitettuun lomakkeella ja sen liitteenä tarvittavat kuitit perhehoitajan vastuutyöntekijälle. Mikäli Satakunnan hyvinvointialueella saadaan näitä varten sähköinen ohjelma, jonka kautta korvauksia voidaan hakea, ohjeistetaan siitä tällöin erikseen.

Kulukorvauksen lisäksi voidaan viranhaltijan harkinnan mukaan maksaa perhehoitajalle perhehoitolain 17 § 3 ja 4 momentin mukaiset sellaiset

perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuvat terapian ja terveydenhuollon sekä alle 25-vuotiaan lapsen tai nuoren opinnoista aiheutuvat erityiset kustannukset, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata.

5.1. Hoidossa oleva lapsen tai nuoren opiskelukustannukset

Opintoraha maksetaan lapselle/nuorelle itselleen ja se on ensisijaisena etuutena tarkoitettu kattamaan opiskelusta aiheutuvia kustannuksia. Erikseen voidaan harkinnan mukaan korvata nuorelle opiskelusta aiheutuvia suuria kustannuksia, joita opintoraha ei kata, sopimalla niistä lastensuojelun työntekijän kanssa. Perhehoidossa olevan/olleen alle 25-vuotiaan nuoren keskiasteen tai lukion sekä ensimmäisen ammattitutkinnon suorittamisesta aiheutuvat kulut korvataan edellä esitetyllä tavalla eikä nuoren tarvitse kattaa näitä opintolainalla. Mikäli nuori nostaa opintolainan, sovitaan hänen kohdallaan taloudellinen avustaminen erikseen. Kun nuori asuu viikot opiskelupaikkakunnalla (eikä perheelle makseta täyttä kulukorvausta), voidaan nuorta avustaa taloudellisesti. Taloudellinen tuki maksetaan asiakassuunnitelman mukaisesti pääasiassa yli 18-vuotiaalle nuorelle itselleen. Mikäli perhehoidossa oleva nuori saa opintorahan sijasta Kelan kuntoutusrahaa, peritään se hyvinvointialueelle. Kuntoutusrahasta maksetaan nuorelle itselleen opintorahan suuruinen tuki ja jäljelle jäävä osuus jää hoidonkorvaukseksi. Perhehoidossa olevan lapsen koulunkäynnissä välttämättömät kulut korvataan lastensuojelun työntekijän kanssa sovitulla tavalla.

Koulun vaatimat urheilutarvikkeet kuten sukset ja luistimet korvataan kuittia vastaan. Tietokoneen hankintaa voidaan avustaa suunnitellusti edenneen opiskelun johdosta kohtuuhintaisena ja koulun vaatimukset täyttävänä. Hankinnasta tulee ensin sopia lastensuojelun työntekijän kanssa.

5.2. Perhehoidossa olevan lapsen tai nuoren harrastuskustannukset

Kulukorvaus kattaa harrastuksesta ja harrastusvälineistä aiheutuneita kuluja 400 €/v asti. Asiakassuunnitelmassa sovitun harrastuksen kustannukset (myös matkakulut harrastukseen km-korvaus tai julkinen kulkuneuvo) korvataan em. summan ylittävältä osalta.

5.3. Lapsen tai nuoren muut erikseen korvattavat kulut

Passin, henkilökortin ja muun henkilötodistuksen tai luvan hankkimisesta aiheutuneet kulut korvataan erikseen anomuksesta.

Erikseen korvataan työntekijän kanssa etukäteen sovitut lapsen ja nuoren biologisten sukulaisten tapaamisten matkakustannukset hyvinvointialueen määrittämän km-korvauksen mukaisesti perhehoitajan omaa autoa käytettäessä tai julkisen halvimmän kulkuvälineen mukaan. Yli 18-vuotiaalle muut kulut korvataan pääsääntöisesti nuorelle itselle.

Nuoren valmistuessa ammattiin tai päästessä ylioppilaaksi voi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä muistaa nuorta 120 €:n suuruisella muistamisella. Ripille päässyttä tai muun vastaavan yhden elämäkatsomuksellisen siirtymäriitin läpi käynnyttä lasta muistetaan 70 €:n suuruisella muistamisella.

Varhaiskasvatukseen osallistumisesta on aina sovittava etukäteen työntekijän kanssa.

Varhaiskasvatuksen kustannuksia ei peritä perhehoitajilta.

5.4. Matkakustannukset

Perhehoitajalle maksetaan matkakustannukset erikseen anomuksesta oman auton käytöstä hyvinvointialueen määrittämän km-korvauksen mukaan tai halvimman julkisen kulkuvälineen mukaan lapsen läheisten /biologisen perheen tapaamisista sekä muista erikseen työntekijän kanssa sovituista lapsen hoidon tai terveyden kannalta oleellisista matkoista, joita ei Kelan kautta korvata. Perhehoitajan työnohjausten ja erikseen sovittujen koulutusten matkakustannuksia voidaan korvata.

Terveydenhoidon ja terapian matkakulut haetaan ensisijaisesti Kelalta. Terapiamatkojen omavastuuosuudet korvataan hyvinvointialueelta.

Muista matkakustannuksista on sovittava erikseen työntekijän kanssa etukäteen, jotta hyvinvointialueen työntekijä voi tehdä asiasta maksuperusteisen päätöksen. Matkakustannukset tulee hakea kohtuullisen ajan kuluessa (kolme kuukautta), viimeistään saman kalenterivuoden aikana.

5.5. Lomamatkakulut

Perhehoidossa oleva lapsi kuuluu perheeseen ja on mukana perheen lomaviihtössä. Perhehoitaja voi saada lomamatkaan erillistä tukea vuosittain. Perhehoitaja saa tuen lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa neuvotellen ja se voidaan käyttää koti- tai ulkomaan matkaan. Tuen suuruus ei automaattisesti kata lomamatkan kaikkia kuluja. Perhehoitajalle maksettava kuukausittainen kulukorvaus on tarkoitettu myös lomamatkailun kustannuksiin.

5.6. Terveydenhoitokulut

Erikseen korvataan sairaalamaksut, poliklinikkamaksut, kohtuulliset kustannukset silmälaseista, piilolinssit, hammashoito ja muut ei-tavanomaiseksi luokiteltavat terveydenhuoltomenot. Jatkuvaan lääkitykseen tai isompiin hankintoihin suositellaan käytettäväksi ensisijaisesti maksusitoumusta.

6. LAPSILISÄ

Lapsilisä maksetaan Lapsilisälain (796/1992) 6 §:n 2 momentin mukaan perhehoitajalle. Lyhytaikaisille perhehoitajille lapsilisää ei lähtökohtaisesti makseta. Perhehoitaja hakee lapsilisää Kelasta, kun asiasta on sovittu työntekijän kanssa. Hyvinvointialueen työntekijä antaa Kelaan suostumuksen maksaa lapsilisä perhehoitajalle. Kun sijoitus päättyy, tulee perhehoitajan ilmoittaa Kelaan, ettei lapsilisää makseta enää hänelle.

7. KELAN MYÖNTÄMÄT TUET

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa tukien hakemisesta ja allekirjoittaa hakemuksen. Perhehoitaja voidaan velvoittaa hakemuksen täyttämiseen mm. arjen kuvailun osalta. Kelan lapselle myöntämä tuki otetaan huomioon korottamalla perhehoitajan hoitopalkkiota, mikäli palkkion korotusta ei vielä ole. Tuki peritään aina hyvinvointialueelle, josta 40 % siirretään lapsen itsenäistymisvaroihin ja 60 % käytetään sijaishuollon kustannusten kattamiseen.

Opintoraha maksetaan lapselle/nuorelle itselleen eikä sitä peritä hyvinvointialueelle hoidonkorvaukseksi. Mikäli perhehoidossa oleva nuori saa opintorahan sijasta Kelan kuntoutusrahaa, peritään se hyvinvointialueelle. 17-vuotta täyttäneelle lapselle/nuorelle maksetaan siitä opintorahan suuruinen summa.

8. PERHEHOITAJAN VAPAA

Perhehoitajan vapaan määrä on määritelty Perhehoitolain 13 §:n 1 momentissa. Perhehoitajan vapaasta on sovittu erikseen toimeksiantosopimuksessa. Lakisääteinen perhehoitajan vapaa oikeus on kaksi (2) vuorokautta kuukaudessa. Perhehoitajat voivat käyttää sijaishoitajaa lakisääteisen vapaansa toteuttamiseksi. Vapaan järjestämisen tavasta sovitaan vastuutyöntekijän kanssa. Sijaishoitajana toimivan perhehoitajan kanssa tehdään oma perhehoidon toimeksiantosopimus. Sijaishoito voi olla myös palveluntuottajalta ostettu.

Vaihtoehtoisesti perhehoitajan edellisen vapaakorvauksen määräytymisajalta (1.4. – 31.3.) pitämättömistä vapaista voidaan maksaa rahallinen vapaakorvaus kerran vuodessa. Vapaakorvaus maksetaan tosiasiallisen hoitopalkkion mukaisesti (ml. korotukset). Laskentakaavio: tosiasiallinen palkkio jaetaan 30 (vrk) ja kerrotaan 2 (vrk), näin saadaan yhden kuukauden kertynyt summa, joka kerrotaan 12 kuukaudella tai niin monella kuukaudella, kuin perhehoitaja on toiminut perhehoitajana. Vapaakorvaus tulee kuukausilta, kun on toiminut vähintään 14 vrk perhehoitajana. Perhehoitajan vapaa oikeuden ajalta ei vähennetä palkkiota eikä kulukorvausta. Vapaakorvausta perhehoitajan tulee hakea itse siihen tarkoitettulla erillisellä lomakkeella, kun Satakunnan hyvinvointialue on järjestänyt perhehoitajan vapaanaikaisen sijaishoidon. Vapaakorvausta maksetaan enintään 24:stä vuorokaudesta.

9. PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoidon toimeksiantosopimuksessa on sovittu perhehoitolain mukaisesti perhehoitajan tuesta. Perhehoitajan tuki voidaan jakaa taloudelliseen, tiedolliseen, emotionaaliseen ja arjen käytännön tukeen. Perhehoitajalla on velvollisuus ottaa vastaan sijoituksen alkuvaiheen tuki ja tämä kuuluu jokaiseen sijoitukseen. Erilaisia perhehoitajan tukimuotoja ovat lisäksi ainakin täydennyskoulutus, perhehoitajien koulutukset, työnohjaus, vertaistuki, mentorointi, tukiperhetoiminta ja sijaishoito. Jokaisen sijoitetun lapsen myötä perhehoitajalle nimetään perhehoitajan vastuutyöntekijä, joka vastaa tarvittavan tuen järjestämisestä.

Perhehoitajalle tehdään oma perhehoitajan tuen suunnitelma, mikä ei ole osa lapsen asiakaskertomusta ja asiakirjoja. Perhehoitajan vastuutyöntekijä arvioi tuen tarvetta ja muotoa yhdessä perhehoitajan kanssa ja tuen muotoa voidaan räätälöidä tarpeen mukaisesti. Arvioinnissa voi olla mukana myös lapsen asioista vastaava työntekijä tai muu asiantuntija kuten Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön työntekijä. Perhehoitajan tehtävään liittyvät asiakirjat mm. toimeksiantosopimus, suunnitelma tuesta ym. säilytetään omina asiakirjoinaan erillään lapsen asiakirjoista.

Sijoituksen alkuvaiheessa perhehoitajaa tuetaan tiiviisti. Alkuvaiheen tuki sisältää vähintään neljä teemoitettua kotikäyntiä/tapaamista. Kotikäynneillä keskustellaan sijoitukseen liittyvistä käytännön asioista, tuetaan perhehoitajan ja lapsen välistä kiintymyssuhteen muodostumista, yhteistyön rakentumista eri osapuolten välille sekä perhehoitajan jaksamista. Alkuvaiheen tuki toteutetaan sijoituksen ensimmäisen vuoden aikana. Alkuvaiheen tuen järjestämisestä vastaa perhehoitajan vastuutyöntekijä yhdessä lapsen vastuutyöntekijän kanssa. Osana alkuvaiheen tukea on mahdollista käyttää mentorointia.

Mentorointi on perhehoidon tukimuoto, joka avaa mahdollisuuden tukea matkansa alussa tai yllättävissä tilanteissa olevia perhehoitajia. Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö kouluttaa kokeneista perhehoitajista mentoreita. Mentoritoiminta on tavoitteellista, määräaikaista ja siitä sovitaan kirjallisesti perhehoitajan vastuutyöntekijän, perhehoitajan ja mentorin kanssa. Kustannuksista vastaa hyvinvointialue. Mentorointi kestää yleensä vuodesta kahteen vuotta ja tapaamiskertoja on noin 1–2 kertaa kuukaudessa. Mentorointi täydentää perhehoidon tukimuotoja, mutta ei korvaa esimerkiksi perehdytystä, vastuutyöntekijän työtä tai työnohjausta. Erityisen tärkeä rooli mentorilla on perhehoitajuuden alussa ja kriisitilanteissa.

Työnohjaus on yksi perhehoidon tukimuoto ja se mahdollistetaan perhehoitajalle sijoituksen liittyvän kokonaisarvioinnin perusteella. Tarpeen arvioinnissa voi perhehoitajan vastuutyöntekijän lisäksi olla mukana lapsen asioista vastaava työntekijä tai muu asiantuntija kuten Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön työntekijä.

Päätoimiselle perhehoitajalle on järjestettävä mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin vähintään joka toinen vuosi. Päätoimisella perhehoitajalla tarkoitetaan perhehoitajaa, joka ei ole perhehoitoperheen ulkopuolella ansiotyössä eikä näin ollen myöskään työterveyshuollon piirissä. Muille kuin päätoimisille tulee mahdollistaa hyvinvointi- ja terveystarkastukset tarvittaessa. Hyvinvointi- ja terveystarkastuksissa on ennaltaehkäisy näkökulma. Niiden avulla voidaan arvioida perhehoitajan hyvinvointia tai puuttua perhehoidon sijoitusta koskeviin riskitekijöihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Päätoimisen perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastuksista sovitaan aina erikseen perhehoitajan vastuutyöntekijän kanssa perhehoitajan tuen suunnitelman tekemisen yhteydessä. Tarkastuksen toteutetaan ensisijaisesti julkisen terveydenhuollon toimesta.

Erityisen tuen perhehoidon tuki poikkeaa tavanomaisen perhehoidon tuesta ja perhehoitajan on mahdollista saada lisätukea tehtävänsä. Lapsen asioista vastaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja erityisen tuen perhehoidon intensiivinen tuki tulee Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksiköstä perhehoitajan tuen suunnitelmassa sovitun mukaisesti. Erityisen tuen perhehoitajan tuen suunnitelma laaditaan yhteistyössä vastuutyöntekijän ja Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön sekä perhehoitajan kanssa. Perhehoitajalle tarjotaan säännöllistä ryhmätönohjausta ja erityisen tuen perhehoitajille järjestetään vertaistuellisia tapaamisia Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikössä. Erityisen tuen perhehoitajille järjestetään koulutusta tarpeen mukaan ja heidän tulee osallistua järjestettyyn täydennyskoulutukseen yhteisesti sovitun suunnitelman mukaisesti.

10. PERHEKODIN HYVÄKSYMINEEN JA VALVONTA

Toimeksiantosuhteisen perhehoidon järjestämisestä ja valvonnasta vastaa Satakunnan hyvinvointialue. Perhehoidon toimeksiantosopimuksessa on sovittu perhehoitolain mukaisesti perhehoitokodin hyväksymisestä ja valvonnasta. Lisäksi erillisin sopimuksin tai sopimuslausekkein on voitu sopia muista lapsen hoidon järjestämiseen liittyvistä erityisasiosta. Nämä on kirjattu erikseen toimeksiantosopimuksessa tai sen liitteissä, asiakassuunnitelmassa tai muissa päätöksissä, jotka on annettu lapsen perhehoitajalle tiedoksi.

Perhehoitolain 22 §:n 1 momentin mukaan lapsen perhehoitoon sijoittaneen hyvinvointialueen tehtävänä on valvoa perhehoitolain noudattamista perhehoidossa. Sekä sijoittaneen hyvinvointialueen että sijoitushyvinvointialueen sosiaalihuollosta vastaava toimielin tai valvontayksikkö voi tarkastaa perhehoitopaikan perhehoitolaissa tarkoitetun toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy.

Perhehoitolain 22 §:n 3 momentin mukaan, jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatusta todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, pyritään ohjauksen avulla saamaan aikaan korjaus asiassa. Ohjaus on ensisijainen toiminta valvontaan

nähdessä. Jos korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, lapsen sijoittanut hyvinvointialue arvioi, miten lapsen hoito jatkossa järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa perhekotiin sijoitetut lapset siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan.

Sijoituksen aikaisella riittävällä valvonnalla voidaan ennaltaehkäistä epäkohtia. Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynneillä voidaan käyttää apuna tarkoitukseen sopivia lomakkeita. Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäyntejä pyritään tekemään perhekoteihin vuosittain.

10.1. Rikosrekisteriote

Perhehoitajan / kummankin perhehoitajan on esitettävä voimassa oleva (ei 6 kk vanhempi) lapsen kanssa työskentelevän rikosrekisteriote ennen toimeksiantosopimuksen voimaantuloa. Rikosrekisteriotteen voi pyytää ainoastaan täysi-ikäisiltä perhehoitajilta, ei muilta kodin asukkailta.

Rikosrekisteriote voidaan tarkastaa myös perhehoidon aikana lain sallimien mahdollisuuksien mukaan sekä aina uuden sijoituksen yhteydessä.

10.2. Vakuutus

Perhehoitaja vakuutetaan Satakunnan hyvinvointialueen toimesta perhehoitajan tehtävässä tapahtuvan tapaturman ja siinä ilmenneen ammattitaudin varalta työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisella vakuutuksella. (Perhehoitolaki 20 § 2 momentti, työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015)

Satakunnan hyvinvointialue on ottanut vapaaehtoisen vakuutuksen perhehoidossa oleville lapsille, tukiperheissä oleville lapsille sekä aikuis- ja vanhuspalvelun perhehoidossa oleville henkilöille. On suositeltavaa, että perhehoitaja selvittää oman vakuutusyhtiön kanssa riittävän vakuutusturvan hallussaan oleviin tiloihin, joissa hoidetaan edellä mainittuja henkilöitä. Vakuutus sopimusta tehtäessä on hyvä sopia vakuutuksen ehdoista mahdollisimman tarkasti, jotta vakuutusturva on riittävä perhehoitoon. Perhehoitajan on hyvä varmistaa omasta vakuutusyhtiöstään, kattaako hänen kotivakuutuksensa myös perhehoidossa olevan lapsen ulkopuoliselle aiheuttaman vahingon. Esimerkiksi oman kotivakuutuksen osalta on tärkeä selvittää, tuleeko kaikki perheenjäsenet luetella vakuutus sopimuksessa ja millainen on perhehoitoon sijoitettujen lasten vastuuvakuutusturva.

Hoidossa oleva lapsen aiheuttama vahinko perhehoitoperheessä tarkastellaan lähtökohtaisesti yleisten vahingonkorvausperiaatteiden mukaisesti. Siten vahingon korvaamisesta vastaa ensisijaisesti vahingon aiheuttaja. Alaikäisen lapsen osalta on huomioitava hänen ikänsä ja kehitystasonsa sekä perhehoitajan valvontavastuu lapsesta sekä sijoittajan vastuu perhehoidon järjestäjänä.

11. PERHEHOITAJAN VELVOITTEET JA ILMOITUSVELVOLLISUUS

Perhehoitajalla on velvollisuus antaa lapselle laadultaan hyvää hoitoa ja huolehtia siitä, että lasta kohdellaan perheen tasavertaisena perheenjäsenenä. Lasta tulee kohdella ilman syrjintää. Perhehoitajan tulee kunnioittaa lapsen ja vanhemman ihmisarvoa, vakaumusta, yksityisyyttä, ihmis- ja perusoikeuksia sekä oikeusturvaa. Perhehoitajan tulee tukea ja edistää lapsen yhteydenpito-oikeuden toteutumista asiakassuunnitelmassa sovitun mukaisesti silloinkin, kun yhteydenpito on haasteellista.

Perhehoitaja on velvollinen toimimaan yhteistyössä lapsen asioista vastaavaan työntekijän ja perhehoitajan vastuutyöntekijän kanssa. Toimeksiantosopimuksessa tulee sopia yhteistyöstä hyvinvointialueen ja perhehoitajan kesken.

Perhehoitajat ovat velvollisia pitämään salassa lapsesta, hänen vanhemmistaan tai muista hänelle läheisistä henkilöistä saadut tiedot.

Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa viipymättä perhehoidossa tapahtuneista muutoksista lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ja/tai vastuutyöntekijälle. Ilmoitettavia asioita ovat muun muassa:

- perheeseen sijoitettujen lasten määrässä tapahtuvat muutokset mm. uusien sijoitusten suunnittelu ja toteutuminen (myös lyhytaikainen), sijoitetun lapsen poissijoittaminen
- elämäntilanteen muutokset mm. esteet perhehoitajuudelle, esimerkiksi sairastuminen, asuinpaikan muutos, muutokset perhekokoonpanossa
- parisuhteen muutokset
- suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt
- ulkomaanmatkat perhehoidossa olevan henkilön kanssa
- perhehoitajalle sattuneet vakavammat tapaturmat ja sairaudet sekä sairaalaolo, väkivallanteot, oikeustoimet perhehoitajaa kohtaan, kuten syytteeseen joutuminen
- välittömästi tieto sijoitetun lapsen vakavammista sairauksista, tapaturmista, väkivallanteoista ja sairaalalosta
- muut mahdolliset tärkeät perhehoitotyöhön vaikuttavat seikat

Perhehoitaja ei ole lapsen huoltaja eikä hänellä ole huoltajan kaltaista päätösvaltaa lapseen. Varhaiskasvatuksessa ja koulussa tehtävissä lasta koskevissa päätöksissä allekirjoittaja on lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Lisää tietoa saatavilla ”Huostaanotetun lapsen huolto” -oppaassa (2023).

Perhehoitajan perheen elämässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat suoraan sijoitetun lapsen elämään. Sijoittajatahon kanssa on hyvä keskustella hyvissä ajoin elämäntilanteiden muutoksista ja pohtia ratkaisuja sijoitetun lapsen kannalta.

Esimerkiksi avioeron sattuessa sijaisperhe ei voi päättää lasten asumisesta ja yhteydenpidosta itse.

12. TOIMEKSIANTOSOPIMUKSEN IRTISANOMINEN JA PURKAMINEN

Irtisanomisaika on molemmin puolin kaksi (2) kuukautta. Irtisanominen tulee tehdä kirjallisena. Lapsen asuessa irtisanomisaikana perheessä maksetaan palkkio sekä kulukorvaus. Ellei lapsi asu perhehoitoperheessä irtisanomisaikana, maksetaan irtisanomisajalta ainoastaan palkkio perhehoitolain mukaisesti. Kulukorvaus maksetaan koko kuukauden ajalta, jona lapsi on perheessä asunut. Erityisen tuen perheessä irtisanomisaika on kolme (3) kuukautta.

Irtisanomisajasta riippumatta toimeksiantosopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana on syntynyt peruste purkaa sopimus perhehoidon puutteista johtuvasta syistä.

Liitteet:

- ”Huostaanotetun lapsen huolto” -opas (Rauma 2023)
- ”Satakunnan hyvinvointialueen maksamat palkkiot ja korvaukset palveluista 1.1.2023” alkaen

Satakunnan hyvinvointialueen perhehoidon toimintaohjeen valmistelutyöryhmän lisäksi ohjeen laatimiseen on osallistunut alueen perhehoitajia ja ohje on ollut valmisteluvaiheessa kommentoitavana Perhehoitoliitossa.